

MỘT SỐ BIỆN PHÁP TẠO HỨNG THÚ CHO HỌC SINH LỚP 4 TRONG DẠY HỌC ĐỌC

Trần Thị Huyền
Trường Tiểu học Trần Quốc Toàn, thành phố Đà Nẵng
Trường Đại học Sư phạm Đà Nẵng

Tóm tắt: “Hứng thú” là một trong những yếu tố quan trọng, quyết định rất lớn đến sự thành công của quá trình học tập. Việc tạo hứng thú cho học sinh lớp 4 trong dạy học đọc giúp học sinh học tập tốt hơn, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục môn Tiếng Việt. Trong dạy học đọc, khi học sinh thấy hứng thú, các em sẽ tích cực tham gia vào quá trình học tập, giúp học sinh phát triển tư duy cùng với các năng lực đặc thù của môn Tiếng Việt, hình thành cho các em thói quen học tập tích cực, bền vững. Bài viết tập trung trình bày những nguyên tắc và đề xuất một số biện pháp tạo hứng thú cho học sinh lớp 4 trong dạy học đọc.

Từ khóa: hứng thú học tập; biện pháp tạo hứng thú; dạy học đọc; học sinh lớp 4.

SOME MEASURES TO FOSTER ENGAGEMENT IN GRADE 4 STUDENTS DURING READING INSTRUCTION

Tran Thi Huyen
Tran Quoc Toan Primary School, Da Nang City
University of Education – University of Da Nang

Abstract: “Interest” is one of the key factors that significantly determines the success of the learning process. Creating engagement in Grade 4 students during reading instruction helps improve their academic performance and contributes to enhancing the quality of Vietnamese language education. When students are interested in reading lessons, they participate more actively in the learning process, develop critical thinking skills along with specific competencies in the Vietnamese subject, and form positive and sustainable learning habits. This article focuses on presenting principles and proposing several measures to foster engagement in Grade 4 students during reading instruction.

Keywords: learning engagement; engagement strategies; reading instruction; Grade 4 students

Nhận bài: 08/05/2025

Phản biện: 08/06/2025

Duyệt đăng: 12/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

“Hứng thú” là một thuộc tính tâm lý – nhân cách quan trọng của con người. Cùng với tự giác, hứng thú làm nên tính tích cực, giúp học sinh học tập đạt kết quả cao, có khả năng khơi dậy mạch nguồn của sự sáng tạo. Hứng thú không tự nhiên nảy sinh và khi đã nảy sinh nếu không duy trì, nuôi dưỡng cũng có thể bị mất đi. Hứng thú được hình thành, duy trì và phát triển nhờ môi trường giáo dục với vai trò dẫn dắt, hướng dẫn, tổ chức của giáo viên... Một số biện pháp tạo hứng thú cho học sinh lớp 4 trong dạy học đọc được đề xuất trong bài báo được nghiên cứu và ứng dụng, bám sát các yêu cầu cần đạt và nội dung chương trình sách giáo khoa, giúp tạo hứng thú cho học sinh lớp 4 trong quá trình dạy học đọc, từ đó góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện của môn Tiếng Việt.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Nguyên tắc đề xuất các biện pháp

2.1.1. Đảm bảo mục tiêu giáo dục

Các biện pháp tạo hứng thú cho học sinh lớp 4 trong dạy học đọc cần đảm bảo hướng đến mục tiêu giáo dục, góp phần phát triển năng lực đọc

hiểu, ngôn ngữ, khả năng cảm thụ văn học và bồi dưỡng phẩm chất tốt đẹp cho học sinh. Ngoài ra, các biện pháp cần giúp học sinh nắm vững nội dung bài học, hiểu và cảm nhận được giá trị của văn bản.

2.1.2. Đảm bảo tính đến đặc điểm nhận thức và hứng thú của học sinh

Học sinh lớp 4 đang ở độ tuổi chuyển tiếp từ tư duy cụ thể sang tư duy trừu tượng, các em còn chịu ảnh hưởng mạnh bởi yếu tố trực quan, cảm xúc và tò mò khám phá. Do đó, các biện pháp tạo hứng thú cần phù hợp với đặc điểm tâm lý và nhận thức của các em.

2.1.3. Đảm bảo quy trình dạy học và các biện pháp, hình thức, phương tiện dạy học

Một biện pháp tạo hứng thú chỉ thực sự hiệu quả khi được triển khai đúng thời điểm, phù hợp với từng bước trong tiến trình dạy học. Giáo viên cần đảm bảo rằng các hoạt động tạo hứng thú được tích hợp mạch lạc trong các giai đoạn. Muốn đạt được điều đó, giáo viên cần thiết kế kế hoạch dạy học có các biện pháp tạo hứng thú cho học sinh, phân chia thời gian các hoạt động dạy học

hợp lý, chuẩn bị các hình thức và phương tiện dạy học phù hợp với yêu cầu cần đạt của bài học, cũng như với tình hình địa phương và lớp học.

2.1.4. Đảm bảo tính thực tiễn, khả thi và hiệu quả

Các biện pháp đưa ra cần xuất phát từ thực tiễn dạy học, phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất, năng lực của giáo viên cũng như trình độ và hoàn cảnh của học sinh. Một biện pháp dù sáng tạo đến đâu nhưng nếu không khả thi thì cũng khó áp dụng lâu dài.

2.2. Một số biện pháp tạo hứng thú cho học sinh lớp 4 trong dạy học đọc

2.2.1. Sử dụng các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực theo hướng tiếp cận Học thông qua chơi trong dạy học đọc

Học thông qua chơi (HTQC) không đơn thuần chỉ là phương pháp dạy học trò chơi hay tổ chức những trò chơi trong giờ học. Người giáo viên có thể sử dụng các phương pháp dạy học (PPDH), kỹ thuật dạy học (KTDH) tích cực, đảm bảo đáp ứng được phần lớn các đặc điểm của HTQC. *“Chơi” được nói đến ở đây có nghĩa là khi hoạt động học tập giúp học sinh thấy hứng thú, có ý nghĩa, thúc đẩy các em tích cực tham gia, có nhiều cơ hội thử nghiệm và tương tác xã hội.*

Năm đặc điểm của HTQC có sự liên kết, liên quan mật thiết với nhau. Trong đó có thể thấy rằng đặc điểm “hứng thú” là một đặc điểm hết sức quan trọng, có thể chi phối và giúp người học đạt được các đặc điểm còn lại của HTQC.

Có rất nhiều các PPDH, KTDH tích cực theo hướng tiếp cận HTQC mà giáo viên có thể lựa chọn trong dạy học đọc để tạo hứng thú cho học sinh như: PPDH trò chơi, PPDH đóng vai, PPDH theo góc, trạm ... KTDH bể cá, KTDH khăn trải bàn, KT suy nghĩ – cặp đôi – chia sẻ, KT nhóm chuyên gia – mảnh ghép, KT KLW,... Những phương pháp và kỹ thuật dạy học này không chỉ tạo hứng thú cho học sinh mà còn giúp học sinh phát triển khả năng tư duy ngôn ngữ và kỹ năng diễn đạt trong dạy học đọc.

Dưới đây chúng tôi đề xuất một số các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực theo hướng tiếp cận HTQC trong dạy học đọc.

Sử dụng phương pháp trò chơi trong dạy học đọc

Trong quá trình học đọc, các trò chơi học tập sẽ làm cho tiết học trở nên sinh động, thu hút sự chú ý của học sinh. Các em được tham gia các trò chơi cũng sẽ được giao tiếp, hợp tác nhiều hơn với

giáo viên, bạn bè.

Hiện nay, khi tổ chức trò chơi trong dạy học, giáo viên thường hay sử dụng những tên gọi trò chơi quen thuộc như: “Rung chuông vàng”, “Ai nhanh ai đúng?”, “Tiếp sức”,... Để giúp cho trò chơi tạo hứng thú hơn cho học sinh, giáo viên có thể đặt tên các trò chơi liên quan đến chủ đề hoặc nội dung của bài học và mang tính mới lạ hơn. Ví dụ, đối với bài đọc “Vẽ màu” (Chủ đề: Niềm vui sáng tạo, tuần 10, SGK Tiếng Việt 4 tập 1 – Kết nối tri thức với cuộc sống, trang 77), trong hoạt động vận dụng, giáo viên có thể tổ chức trò chơi “Bức tranh bí ẩn” để củng cố lại nội dung bài học. Tổ chức dưới hình thức trả lời câu hỏi – ghép tranh – giải mã hình ảnh. Hay trong bài đọc “*Nếu em có một khu vườn*” (Chủ đề: Chắp cánh ước mơ, tuần 15, SGK Tiếng Việt 4 tập 1 – Kết nối tri thức với cuộc sống, trang 118) giáo viên có thể tổ chức trò chơi với tên gọi “*Thu hoạch nông trại*”, “*Khu vườn mơ ước*”. Sau trò chơi, giáo viên có thể lồng ghép giáo dục học sinh về tình yêu thiên nhiên, yêu quê hương, đất nước,...

Sử dụng phương pháp đóng vai trong dạy học đọc

Đây là một phương pháp có rất nhiều lợi thế để dạy học đọc, trong đó học sinh hóa thân vào nhân vật, tình huống hoặc sự kiện được học, thông qua lời nói, cử chỉ, hành động để thể hiện sự hiểu biết, cảm xúc, thái độ của nhân vật trong văn bản. Trong dạy học đọc, đóng vai hay diễn kịch cũng là một hình thức học thông qua chơi rất thú vị.

Ví dụ, trong bài đọc “*Ở vương quốc tương lai*” (Chủ đề: Chắp cánh ước mơ, tuần 16, SGK Tiếng Việt 4 tập 1 – Kết nối tri thức với cuộc sống, trang 125) giáo viên tổ chức cho học sinh đóng vai các nhân vật trong câu chuyện và diễn lại vở kịch. Khuyến khích học sinh chuẩn bị thêm một số đạo cụ cần thiết như mô hình, ghế, chai, lọ,... khung cảnh trong một phòng thí nghiệm khoa học. Sử dụng phương pháp đóng vai trong bài đọc “*Ở vương quốc tương lai*” không chỉ là một cách làm giàu trải nghiệm đọc mà còn hướng cho học sinh tới nhiều giá trị tốt đẹp trong cuộc sống tương lai. Thông qua hoạt động đóng vai, học sinh dần hình thành nhận thức rằng: tương lai do chính các em kiến tạo, và mỗi ý tưởng dù nhỏ bé hôm nay cũng có thể góp phần tạo nên những điều tốt đẹp mai sau.

Sử dụng các phương pháp – kỹ thuật dạy học theo nhóm

Trong dạy học đọc, các hoạt động học theo

nhóm sẽ giúp cho học sinh có nhiều sự tương tác với giáo viên và các thành viên trong nhóm, đảm bảo đặc điểm của HTQC. Các em có thể luyện đọc, thi đọc, tìm hiểu bài và làm bài tập theo nhóm. Đây cũng là một cách hiệu quả để tạo hứng thú cho học sinh trong dạy học đọc. Có rất nhiều các phương pháp, kỹ thuật dạy học theo nhóm có thể áp dụng.

Kỹ thuật nhóm chuyên gia – mảnh ghép có tác dụng kích thích tư duy sáng tạo và tính chủ động, phát huy sự năng động của học sinh, đồng thời rèn luyện cho các em tinh thần làm việc cá nhân, làm việc tập thể, kỹ năng trình bày kiến thức trước nhóm. *Ví dụ*, trong hoạt động Tìm hiểu bài của bài đọc “*Bét – tô – ven và bản xô nát Ánh trăng*” (Chủ đề: Niềm vui sáng tạo, Tuần 10, SGK Tiếng Việt 4 – Kết nối tri thức với cuộc sống tập 1, trang 101), giáo viên chia lớp thành 5 nhóm chuyên gia tìm hiểu về các nội dung theo 5 câu hỏi ở cuối bài đọc. Sau khi nghiên cứu nội dung trong nhóm, mỗi thành viên sẽ quay trở lại nhóm ban đầu của mình (gọi là nhóm mảnh ghép) để chia sẻ kiến thức vừa tìm hiểu được với các bạn. Nhờ vậy, mỗi học sinh không chỉ hiểu rõ phần nội dung mình nghiên cứu mà còn cảm thấy hứng thú và chủ động hơn trong hoạt động học đọc.

Kỹ thuật khăn trải bàn giúp cho hoạt động nhóm có hiệu quả hơn, mỗi học sinh đều phải đưa ra ý kiến của mình về chủ đề đang thảo luận, không ỷ lại vào các bạn có sức học tốt. *Ví dụ*, ở hoạt động 2: Luyện đọc hiểu bài “*Quả ngọt cuối mùa*” (Chủ đề: Sống để yêu thương, Tuần 20, SGK Tiếng Việt 4 tập 2 – Kết nối tri thức với cuộc sống, trang 20). *Câu hỏi 5: Theo em, tác giả muốn nói điều gì qua bài thơ?* Giáo viên yêu cầu học sinh hoạt động theo nhóm 4, nêu nội dung của bài đọc. Mỗi người ngồi vào vị trí như hình vẽ minh họa, viết vào ô mang số của bạn câu trả lời hoặc ý kiến của bạn (về chủ đề...). Mỗi cá nhân làm việc độc lập trong khoảng vài phút. Sau đó các thành viên chia sẻ, thảo luận và thống nhất các câu trả lời, viết những ý kiến chung của cả nhóm vào ô giữa tám khăn trải bàn.

2.2.2. Đa dạng hóa các hình thức tổ chức lớp học trong dạy học đọc

Tổ chức dạy học cần phụ thuộc vào tình hình thực tế của lớp, trường và địa phương. Thông thường, giáo viên và học sinh thường dạy học đọc trong phòng học. Để hoạt động học thu hút,

tạo hứng thú cho học sinh, không gian lớp học cần sạch sẽ, đảm bảo lớp học được sắp xếp tích cực, cởi mở, trang trí lớp học sinh động, hấp dẫn bằng tranh ảnh, băng, khẩu hiệu, các sản phẩm mỹ thuật của học sinh. Giáo viên và học sinh cũng cần cung cấp các thiết bị, dụng cụ và tài liệu học tập. Đặc biệt, trong các phòng học cần có những góc thư viện lớp được trang trí và sắp xếp gọn gàng, để ở vị trí thuận tiện cho học sinh có thể tìm kiếm tài liệu và sách truyện khi cần, góp phần xây dựng thói quen đọc sách của các em. Đó cũng là một yếu tố kích thích sự tò mò của học sinh, khuyến khích học sinh tham gia học đọc.

Với sự phát triển của công nghệ, việc tổ chức dạy học đọc qua không gian mạng là xu thế tất yếu. Các tiết học có thể được tổ chức trên nền tảng như *Zoom, Microsoft Teams, Google Meet*, kết hợp các công cụ hỗ trợ như *Kahoot, Padlet, Quizizz, Google Form, Wordwall, Class Dojo...* giúp học sinh tương tác sinh động. *Ví dụ*, khi ôn tập bài “*Ổ vương quốc tương lai*” (Chủ đề: Chắp cánh ước mơ, tuần 16, SGK Tiếng Việt 4 tập 1 – Kết nối tri thức với cuộc sống, trang 125), giáo viên có thể tổ chức hoạt động chia sẻ ước mơ qua Padlet, nơi mỗi học sinh đăng bài viết hoặc đoạn ghi âm thể hiện ước mơ của mình, từ đó hình thành “*bản đồ ước mơ*” chung của cả lớp.

Một hình thức không gian lớp học cũng khá thú vị đó là *học đọc tại nhà*. Gia đình là môi trường gần gũi, thân thiện giúp học sinh duy trì thói quen và hứng thú đọc. Giáo viên có thể thiết kế hoạt động đọc về nhà, khuyến khích học sinh đọc truyện cùng người thân, kể lại nội dung đã đọc, ghi nhật ký đọc sách,... Nhờ vậy, việc học đọc không còn bị giới hạn trong trường lớp mà trở thành một phần trong đời sống hằng ngày. Hoạt động này đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa giáo viên và cha mẹ học sinh để đồng hành cùng với học sinh trong quá trình học. *Ví dụ*, sau khi học xong bài đọc “*Những bức chân dung*” (Chủ đề: Mỗi người một vẻ, Tuần 4, SGK Tiếng Việt 4 tập 1 – Kết nối tri thức với cuộc sống, trang 30) giáo viên có thể giao bài tập: “*Đọc bài cho ông bà nghe và ghi lại cảm nhận của người thân*”, hoặc “*Kể lại câu chuyện em đọc trong 2 phút – được người thân quay video*”.

2.2.3. Sử dụng các biện pháp kiểm tra, đánh giá tích cực

Giáo viên khi dạy học đọc cần đánh giá học

sinh vì sự tiến bộ và quá trình học tập, nhằm giúp các em phát huy tối đa năng lực bản thân. Có hai hình thức đánh giá chính là đánh giá thường xuyên và định kỳ. Trong đánh giá thường xuyên, giáo viên nên khen ngợi, nêu gương học sinh đọc tốt và khuyến khích học sinh gặp khó khăn bằng các nhiệm vụ vừa sức, động viên bằng lời khen và phần thưởng nhỏ nhằm tạo động lực.

Bên cạnh đó, giáo viên cần tạo môi trường học tích cực, tôn trọng ý kiến cá nhân, khuyến khích học sinh phát biểu, góp ý cho bạn bằng thái độ tích cực, giúp các em phát triển tư duy phản biện và ngôn ngữ. Việc tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau thông qua bảng tiêu chí rõ ràng cũng là hình thức hiệu quả giúp học sinh nhận thức quá trình học tập của mình.

Giáo viên cần công bằng, nghiêm túc và linh hoạt trong đánh giá, sử dụng nhiều hình thức như trò chơi, sản phẩm học tập, hoạt động nhóm, sân khấu hóa... nhằm giảm áp lực, tăng hứng thú và phát triển năng lực đọc hiểu. Đánh giá không chỉ

là chấm điểm mà phải trở thành phần thiết yếu của quá trình học, giúp học sinh tự tin, tiến bộ và yêu thích học tập hơn.

III. KẾT LUẬN

Một số biện pháp tạo hứng thú cho học sinh lớp 4 trong dạy học đọc được đề xuất trong bài báo trên là những giải pháp hữu ích, có giá trị thực tiễn cao, mang tính khả thi, phù hợp với đặc điểm tâm lý, nhận thức của học sinh lớp 4. Các biện pháp được nghiên cứu và có thể ứng dụng trong nhiều khía cạnh của vấn đề dạy học đọc, giúp giáo viên có thêm những tài liệu tham khảo, gợi ý trong quá trình thiết kế bài dạy và tổ chức dạy học đọc. Khi áp dụng những biện pháp này, không chỉ góp phần làm cho giờ học đọc trở nên sinh động, hấp dẫn, mà còn tạo điều kiện thuận lợi cho học sinh chủ động, tích cực tham gia vào quá trình học tập. Qua đó từng bước hình thành và phát triển kỹ năng đọc hiểu, năng lực ngôn ngữ và năng lực văn học, nâng cao khả năng cảm thụ văn học của học sinh lớp 4.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018. Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT về *Chương trình giáo dục phổ thông môn Ngữ Văn. Hà Nội.*
- [2] Cục Nhà giáo và Cán bộ quản lý Giáo dục, Vụ Giáo dục Tiểu học, *Bộ tài liệu bồi dưỡng Cán bộ quản lý Giáo dục, Giáo viên Tiểu học về Học thông qua chơi* (Quyển 1: Hướng dẫn học thông qua chơi cấp Tiểu học), Nhà xuất bản Quốc gia Hà Nội.
- [3] Lê Phương Nga, Trần Ngọc Lan, “*Một số biện pháp tạo hứng thú học tập cho học sinh để nâng cao hiệu quả dạy học ở Tiểu học*”. Tạp chí Khoa học Đại học Tân Trào. Số 01 – tháng 11 năm 2015.